

ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี*
Political News that Influences Political Participation of People
in Rangsit Municipality Pathum Thani Province

¹รัฐตะ ดิศโพธิ์, สมบูรณ์ สุขสำราญ, ²ชานนท์ คันธฤทธิ์

¹Ratthata Dithphoo, Somboon Suksamran, ²Chanon Kantarit

¹วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
²วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹Department of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University,

²Siam Technology College

¹Email: s65563825037@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

สังคมเริ่มต้นจากการสื่อสาร ทั้งนี้การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการดำรงชีวิต การสื่อสารนอกจากจะเป็นเรื่องของธรรมชาติแล้วยังเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์ เครื่องมือในการสื่อสารของสังคมในยุคสมัยใหม่ มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมากจากโซเชียลมีเดีย ซึ่งให้เห็นว่าเป็นช่องทางให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด เนื่องจากสื่อดังกล่าวมีคุณลักษณะที่สามารถเข้าถึงคนจำนวนมาก อีกทั้งเยาวชนสามารถเปิดรับข่าวสารได้เสรี ด้วยคุณสมบัติในการเข้าไปสื่อแสดงตนในแต่ละวัน จึงช่วยกระตุ้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และยังสามารถเสนอความคิดเห็นได้ด้วยการโพสต์หรือกดไลก์ กดแชร์เพื่อสะท้อนตัวตนในฐานะเจ้าของพื้นที่ที่มีอำนาจในสังคมออนไลน์ ขณะเดียวกัน พบว่า สื่อโทรทัศน์ ยังมีอิทธิพลเนื่องจากมีทั้งภาพและเสียง ประกอบกับการบริหารจัดการในรูปขององค์กรได้สร้างความน่าเชื่อถือต่อข่าวสารอย่างเป็นทางการและสาคัญความรู้ ความมั่นใจให้กับประชาชนต่อการรับข่าวสารจากโซเชียลมีเดีย ขณะที่สื่อวิทยุกระจายเสียงก็มีอิทธิพลในแง่ของการเข้าถึงผ่านการรับฟังร่วมที่สามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์ ยังเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงของเยาวชนส่วนใหญ่ เพราะมีรายละเอียดของเนื้อหา ค่าใช้จ่าย จึงขาดความง่ายในการเข้าถึง

คำสำคัญ: ข่าวสารทางการเมือง; อิทธิพล; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ABSTRACT

Society begins with communication. However, communication is an important tool for living life. Communication, besides being a matter of nature, is also something related to power and benefit. Modern society's communication tools have become more open to political news from social media. Pointing out that, it is a channel for the new generation to

be most exposed to political news. This is because such media has the ability to reach a large number of people. In addition, youth can receive news freely, due to the familiarity of accessing the media that shows itself every day. Therefore, it helps to stimulate easy, convenient, and fast access to political information. You can also express your opinions by posting or liking or sharing to reflect your identity as a space owner who has power in online society. At the same time, it was found that the Media; television is also influential because it has both images and sound. In addition, the management in the form of an organization has created credibility for official news and reinforced the knowledge and confidence of the youth in receiving news from social media. While broadcasting media also has influence in terms of accessibility through co-listening that can be used in conjunction with other activities. As for newspaper media It is still a barrier to reaching the majority of youth. Because there are details of content and costs, it lacks ease of access.

Keywords: Political news; influence; political participation

บทนำ

การที่มนุษย์สามารถรวมกลุ่มกันเป็นสังคมได้ก็เพราะใช้การสื่อสารถึงกัน การสื่อสารจึงถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิต ไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการทางธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เครื่องมือการสื่อสารกลายเป็นยุทธปัจจัยสำคัญในการยึดครองอำนาจทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ดังคำกล่าวที่ว่า "ผู้ใดยึดกุมระบบการสื่อสารของสังคมเอาไว้ได้ ผู้นั้นย่อมยึดกุมแนวคิด ความรู้สึก และการกระทำของประชาชนเอาไว้ได้เช่นกัน" (McQuail, 2010)

การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในระบบการเมืองไทยมาอย่างยาวนาน โดยเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองจากผู้ปกครองสู่ประชาชน เพื่อโฆษณาชวนเชื่อและสร้างค่านิยมศรัทธาต่อผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในปัจจุบัน รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ส่งผลให้พัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Habermas, 1989; ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2561) ทำให้ "การสื่อสารทางการเมือง" (Political Communication) มีความซับซ้อนและทวีความสำคัญมากขึ้น แต่ปัจจัยเหล่านี้ก็เชื่อมต่อกับพฤติกรรมทางการเมืองในประเทศประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้ว ที่มักมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบ การสื่อสารทางการเมืองจึงเปรียบเสมือนเส้นใยประสาทของระบบการเมือง ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชน โดยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาลให้ประชาชนรับรู้ ในขณะเดียวกันก็นำข้อเรียกร้องและความคิดเห็นของประชาชนส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในประเทศประชาธิปไตย การที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เข้าใจบทบาทของตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตยจะส่งผลดีต่อระบบการเมืองโดยรวม สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้การสื่อสารทางการเมืองกลายเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาระบบการเมืองและสังคมประชาธิปไตย (Norris, 2000) ซึ่งในยุคปัจจุบัน ข่าวสารทางการเมืองแพร่กระจายผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างรวดเร็ว และประชาชนสามารถเข้าถึง

ข้อมูลได้ง่ายขึ้น พรรคการเมืองหลายแห่งใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น บล็อก ยูทูบ เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและดำเนินการรณรงค์หาเสียง ส่งผลให้บทบาทของข่าวสารทางการเมืองชัดเจนและมีอิทธิพลต่อทิศทางการเมืองและระบอบการปกครองมากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลของสำนักปลัดเทศบาลตำบลประชาธิปไตย อำเภอรัญญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของเทศบาลนครรังสิต พบว่ามีประชากร 84,551 คน ณ กันยายน 2565 (เทศบาลนครรังสิต, 2565) และจากการสำรวจการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลนครรังสิตในปี 2564 มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 64,614 คน แต่มีผู้ใช้สิทธิเพียง 33,476 คน คิดเป็นร้อยละ 51.81 ซึ่งถือว่าต่ำ ประชาชนยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ น้อย เช่น การแสดงความคิดเห็น การเคลื่อนไหว การรณรงค์ การตรวจสอบ และการถอดถอนทางการเมือง จำเป็นต้องศึกษาหาสาเหตุว่าทำไมประชาชนจึงมีความสนใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำ และหาแนวทางรณรงค์เพื่อเพิ่มอัตราการใช้สิทธิเลือกตั้งในอนาคต ซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นจึงควรมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกที่เป็นประชาธิปไตย และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเมืองโดยรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาช่องทางการรับข่าวสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี ผลการวิจัยที่ได้รับจะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และเทคนิคการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นรวมถึงเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในเรื่องการเมืองมากยิ่งขึ้นในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี

แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง

ความสำคัญของการสื่อสารการเมือง

การสื่อสารการเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนกับผู้มีอำนาจทางการเมือง ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล นโยบาย และการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างโปร่งใส อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การชุมนุม หรือการแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ นอกจากนี้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยังช่วยเสริมสร้างความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือให้กับรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมืองด้วย (McNair, 2011)

Norris (2000) ได้กล่าวว่า การสื่อสารการเมืองช่วยกระตุ้นให้ประชาชนรับรู้ เข้าใจ และตัดสินใจมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง เช่น การเลือกตั้งหรือการวิพากษ์นโยบาย ซึ่งเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย โดยมีประเด็นที่สำคัญที่กล่าวถึงเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ 1) การสื่อสารการเมืองมีบทบาทสำคัญในประชาธิปไตย มองว่าการสื่อสารการเมืองคือกลไกหลักที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับผู้มีอำนาจทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง รัฐบาล และสื่อมวลชน ซึ่งช่วยให้ประชาชนมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจทางการเมือง 2) แนวคิดวงจรคุณธรรม ผู้ที่มีการศึกษาสูง สนใจการเมือง และเข้าถึงสื่อมาก จะได้รับข้อมูลที่ทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้พวกเขามีแนวโน้มจะบริโภคข้อมูลทางการเมืองมากยิ่งขึ้นอีก เกิดเป็น “วงจรคุณธรรม” 3) บทบาทของสื่อมวลชน Norris วิเคราะห์ว่าสื่อโดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการส่งผ่านข้อมูลทางการเมือง แต่ในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะ “ทำให้การเมืองกลายเป็นเรื่องของความบันเทิง” (politainment) และลดทอนสาระ 4) ความเหลื่อมล้ำด้านข้อมูลข่าวสาร แม้จะมีเทคโนโลยีใหม่เพิ่มขึ้น แต่ได้เตือนถึง “Digital Divide” หรือความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจทำให้ประชาชนบางกลุ่มถูกกีดกันออกจากระบบการสื่อสารการเมือง

Castells (2007) ได้กล่าวว่า นักการเมืองหรือพรรคการเมืองใช้การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และโน้มน้าวประชาชนให้สนับสนุนตนเอง โดยการสื่อสารของนักการเมืองหรือพรรคการเมือง ได้แก่ 1) การสร้างอำนาจผ่านการควบคุมความหมาย (Power through Meaning-making) อำนาจทางการเมืองในยุคปัจจุบันไม่ได้อยู่ที่การใช้กำลังหรือกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมความหมายที่ผู้คนรับรู้ผ่านสื่อสารสาธารณะ (public communication) พรรคการเมืองและนักการเมืองจึงต้อง “แข่งขันเพื่อความหมาย” (battle for meaning) โดยใช้สื่อสารมวลชนและสื่อดิจิทัล เพื่อกำหนดวาระ และควบคุมการตีความของประชาชนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ 2) การใช้เครือข่ายสื่อสารเพื่อเข้าถึงประชาชน (Networked Communication) การสื่อสารไม่ใช่ทางเดียวอีกต่อไป แต่เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายที่ประชาชนก็มีบทบาทในการผลิตและเผยแพร่สารเช่นกัน ซึ่งโลกปัจจุบันเป็น “สังคมเครือข่าย (network society)” นักการเมืองและพรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสื่อ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โซเชียลมีเดีย ฯลฯ เพื่อสร้างอิทธิพลทางความคิด ทำให้การสื่อสารไม่ใช่ทางเดียวอีกต่อไป แต่เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายที่ประชาชนก็มีบทบาทในการผลิตและเผยแพร่สารเช่นกัน 3) พลังต้านอำนาจ (Counter-power) เน้นว่า แม้พรรคการเมืองจะใช้สื่อในการสร้างอำนาจ แต่ในขณะเดียวกัน ประชาชนหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมก็สามารถใช้สื่อได้กลับ ได้เช่นกัน เช่น การประท้วงผ่านโซเชียลมีเดีย การแฉข้อมูล หรือการสร้างวาทกรรมทางเลือก 4) ภาพลักษณ์ และการจัดการอารมณ์สาธารณะ (Framing & Emotional Appeals) นักการเมืองจำเป็นต้อง “บรรจุสาร” (framing) ให้สอดคล้องกับอารมณ์ของประชาชน เช่น ความกลัว ความหวัง หรือความโกรธ เพื่อกระตุ้นการสนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจในการลงคะแนนเสียง

McQuail (2010) ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนและสื่อทางเลือกในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐบาล สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย ๆ ดังนี้ 1) สื่อเป็น “ผู้เฝ้าระวัง” (Watchdog) ของประชาชน กล่าวคือ สื่อมวลชนมีหน้าที่ไม่เพียงแต่ รายงานข่าวสาร เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ วิเคราะห์และวิจารณ์ การทำงานของรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ ซึ่งเป็นเสมือน “ดวงตาของประชาชน” คอยตรวจสอบไม่ให้ผู้มีอำนาจใช้อำนาจโดยไม่รับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น หากรัฐบาลใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ หรือเจ้าหน้าที่ทุจริต สื่อก็มีหน้าที่เปิดโปงเรื่องเหล่านั้นให้ประชาชนรับรู้ 2) การถ่วงดุลอำนาจ (Checks and Balances) การที่สื่อรายงานข่าวเชิงวิพากษ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลจากหลายมุมมอง จะทำให้รัฐบาล ต้องระมัดระวังและโปร่งใสในการทำงานมากขึ้น เพราะรู้ว่าสื่อและประชาชนคอยจับตา ซึ่งเป็นกลไกที่ช่วยไม่ให้ผู้มีอำนาจใช้อำนาจเกินขอบเขต โดยไม่ต้องใช้อาวุธหรือกฎหมาย แต่ใช้ “พลังของข้อมูลข่าวสาร” แทน 3) สื่อทางเลือก (Alternative Media) ไม่ใช่แค่สื่อกระแสหลัก (mainstream media) เท่านั้นที่มีบทบาท สื่อทางเลือก เช่น เว็บไซต์อิสระ บล็อกเกอร์ นักข่าวพลเมือง หรือเพจเฟซบุ๊กต่าง ๆ ก็สามารถเป็น “เสียงของประชาชน” ที่ช่วยเปิดโปงความไม่เป็นธรรม หรือเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งที่สื่อหลักอาจมองข้าม สื่อทางเลือกจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความหลากหลายของข้อมูล และลดการผูกขาดของสื่อที่อาจเข้าข้างผู้มีอำนาจ จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนและสื่อทางเลือกทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในระบบประชาธิปไตย โดยช่วยรายงาน วิเคราะห์ และวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ซึ่งเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจอย่างสันติและสร้างสรรค์

ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง

การวิเคราะห์การสื่อสารสามารถแบ่งออกเป็นการสื่อสารภายในบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารมวลชน โดยการศึกษานี้จะมุ่งเน้นที่สองประเภทหลัง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในสังคมไทยในการถ่ายทอดข้อมูลและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มคนในระดับต่าง ๆ

Almand and Powell (1978) ได้วิเคราะห์ระบบการเมืองโดยสามารถจำแนกโครงสร้างตามหน้าที่ในการสื่อสารหรือช่องทางการสื่อสารทางการเมืองไว้ 5 ช่องทางดังนี้

1. การสื่อสารแบบพบหน้ากันอย่างไม่เป็นทางการ การสื่อสารแบบพบหน้ากันอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Face to Face Contact) หมายถึงการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่ไม่เป็นทางการหรือการสื่อสารปฐมภูมิ โดยมักเกิดขึ้นในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น การสนทนากับเพื่อนร่วมงาน หรือการถกเถียงเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง โดยผู้พูดอาจแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวต่าง ๆ ในขณะที่ผู้ฟังได้รับข้อมูลและอาจเห็นด้วยกับความคิดเห็นเหล่านั้น แม้ในสังคมที่พัฒนาแล้ว การสื่อสารประเภทนี้ยังคงมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความคิดเห็นมาจากบุคคลที่ได้รับความเคารพนับถือหรือเป็นที่ยอมรับในกลุ่มคน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักเรียกกันว่า "ผู้นำทางความคิดเห็น" (Opinion Leader) ผู้นำความคิดเห็นมักเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมและบุคลิกภาพที่ดี ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแปลความคิดเห็นหรือความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากสื่อ ทั้งนี้ การสื่อสารแบบพบหน้ากันยังคงมีความสำคัญในสังคมชนบทหรือในกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากช่องว่างทางการสื่อสารทางการเมืองมักถูกเติมเต็มด้วยการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ

2. การสื่อสารแบบสังคมที่ไม่ใช่ระบบการเมือง การสื่อสารในโครงสร้างสังคมที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบการเมือง (Non-Political Social Structure) เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นในสังคมจารีตประเพณี โดยมีบุคคลที่เป็นตัวกลาง เช่น หัวหน้าเผ่า ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในครอบครัว และผู้นำทางศาสนา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ริเริ่ม (Initiator) และแปลผลข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกในสังคม บุคคลเหล่านี้ทำหน้าที่คล้ายเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน โดยช่วยถ่ายทอดและตีความข่าวสาร รวมถึงส่งผ่านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคม นอกจากนี้ ผู้นำทางศาสนายังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชน ทั้งในด้านโลกทัศน์และการเมือง ทำให้การสื่อสารในโครงสร้างสังคมแบบนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและการเมือง โดยเฉพาะในสังคมชนบทและสังคมที่ยังคงยึดมั่นในจารีตประเพณี

3. การสื่อสารในปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง การสื่อสารในปัจจัยนำเข้าของระบบการเมือง (Political Input Structures) เป็นช่องทางการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในระบบการเมือง ผ่านองค์กรและกลุ่มต่าง ๆ เช่น สมาคมการเมือง (Political Associations) กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) และพรรคการเมือง (Political Parties) ซึ่งเป็นช่องทางในการนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจทางการเมือง นอกจากนี้ การสื่อสารที่เกิดขึ้นในโครงสร้างสังคมที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองยังมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยผ่านตัวกลาง เช่น หัวหน้าเผ่า ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส และผู้นำทางศาสนา โครงสร้างสังคมแบบจารีตประเพณีนี้ยังคงมีอิทธิพลต่อสังคมสมัยใหม่ โดยการสื่อสารที่เกิดขึ้นในบริบทนี้สามารถกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง และช่วยให้กระบวนการพัฒนาทางการเมืองดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การสื่อสารในปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง การสื่อสารในปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง (Political Output Structures) หมายถึงช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ใช้ในการติดต่อระหว่างผู้นำทางการเมืองและข้าราชการ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนในการกระจายข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารประเภทนี้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินนโยบายของรัฐ โดยสามารถกระจายข่าวสารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ทำให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถใช้ในการร้องทุกข์ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สื่อมวลชน (Mass Media) สื่อมวลชนเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารข่าวสารทางการเมืองจากรัฐบาลถึงประชาชน และจากประชาชนหรือกลุ่มทางสังคมหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร

แก่สาธารณชน ในกรณีที่ประชาชนมีระดับการศึกษาสูงและสามารถเข้าถึงสื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อมวลชนถือเป็นวิธีการกระจายข้อมูลที่คุ้มค่าและมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของสื่อมวลชนอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความน่าเชื่อถือของสื่อ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และความสามารถในการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร

ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง หมายถึง วิธีหรือเครื่องมือที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนกับสาธารณะ เพื่อส่งผลกระทบต่อความคิดเห็น และพฤติกรรมทางการเมืองของผู้รับสาร (McQuail, 2010)

สื่อมวลชน (Mass Media) เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นช่องทางหลักที่เข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและมีอิทธิพลต่อความคิดทางการเมือง (Louw, 2005)

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น Facebook, Twitter, YouTube ซึ่งช่วยให้เกิดการสื่อสารสองทางและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างรวดเร็ว มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองยุคใหม่ (เสถียร เจียรสนอง, 2563)

การประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เช่น การพบปะ การชุมนุมประท้วง การอภิปราย ซึ่งเป็นช่องทางที่ผู้คนสามารถแสดงออกทางการเมืองโดยตรง (McQuail, 2010)

การสื่อสารทางการเมืองในระบบราชการ เช่น การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานรัฐ การแถลงข่าวของนักการเมือง การแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ข้อมูลทางการเมือง (Louw, 2005)

สื่ออ้อม (Indirect Media) เช่น งานศิลปะ การ์ตูนเสียดสี เพลง หรือบทละครที่สื่อสารแนวคิดทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ (เสถียร เจียรสนอง, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวมา จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับระบบการเมือง โดยเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และสังคมในภาพรวม โดยสามารถจำแนกออกได้หลายประเภทตามลักษณะของการสื่อสารและบริบทของการส่งสาร ซึ่งหนึ่งในรูปแบบที่พบได้ทั่วไปคือการสื่อสารแบบพบหน้ากันอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการสนทนากับเพื่อนร่วมงาน ครอบครัว หรือสมาชิกในชุมชน การสื่อสารในลักษณะนี้มีความยืดหยุ่นและเข้าถึงง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่อาจยังเข้าถึงเทคโนโลยีหรือข้อมูลข่าวสารจากสื่อหลักได้น้อย ทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมและถ่ายทอดทัศนคติทางการเมืองระหว่างกัน

นอกจากนี้ยังมีช่องทางการสื่อสารที่อาศัยโครงสร้างของสังคมแบบจารีตประเพณี โดยผ่านผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส หรือผู้นำทางศาสนา ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลจากรัฐสู่ประชาชน และในทางกลับกัน พวกเขายังมีบทบาทในการตีความข่าวสารให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน จึงเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองได้ หากกล่าวในเชิงโครงสร้างของระบบการเมืองแล้ว ช่องทางการสื่อสารสามารถแบ่งออกได้เป็นสองระดับ คือ ช่องทางนำเข้า ซึ่งรวมถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง และสมาคมต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อเรียกร้องและความคิดเห็นของประชาชน เพื่อส่งเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของรัฐ และช่องทางส่งออก ซึ่งเป็นการสื่อสารที่รัฐใช้ในการเผยแพร่นโยบาย การชี้แจง หรือการสื่อสารข้อมูลสู่สาธารณชน โดยผ่านหน่วยงานราชการและกลไกภาครัฐต่าง ๆ

ในยุคปัจจุบัน สื่อมวลชนยังคงเป็นช่องทางหลักในการกระจายข้อมูลทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ โดยสื่อเหล่านี้สามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและมีอิทธิพลสูงต่อการรับรู้และทัศนคติทางการเมืองของผู้บริโภคข้อมูล ขณะเดียวกัน การ

เติบโตของสื่อสังคมออนไลน์ก็ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, Twitter, หรือ YouTube เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และจัดการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาสื่อกระแสหลัก สื่อสังคมจึงกลายเป็นพื้นที่ใหม่ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่สะท้อนถึงพลวัตของการเมืองในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่ไม่เป็นทางการแต่ทรงพลัง เช่น งานศิลปะ เพลง ละคร หรือการ์ตูนเสียดสี ซึ่งสามารถสื่อสารแนวคิดทางการเมืองได้อย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงอารมณ์ของผู้ชมในวงกว้าง ช่องทางเหล่านี้มีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ กระตุ้นการตั้งคำถาม และเปิดพื้นที่สำหรับการแสดงออกที่หลากหลาย

โดยรวมแล้ว ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทยมีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเข้าใจบทบาทของแต่ละช่องทางจะช่วยส่งเสริมให้การสื่อสารทางการเมืองมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสร้างรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสังคม การแสดงออกทางการเมืองไม่ว่าจะในรูปแบบใด ล้วนสะท้อนถึงความตื่นตัวและความรับผิดชอบของประชาชนต่อบ้านเมือง แนวคิดนี้นำไปสู่ความเข้าใจในเรื่อง “การเมือง” ซึ่งเป็นกระบวนการจัดสรรอำนาจและทรัพยากรในสังคม โดยมีทั้งรัฐ ประชาชน และกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบดังกล่าว

การเมือง

กระบวนการจัดระเบียบและบริหารอำนาจในสังคม เพื่อกำหนดว่าใครจะมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมาย การปกครอง และการจัดสรรทรัพยากรของประเทศ การเมืองเกี่ยวข้องกับรัฐ ประชาชน และสถาบันต่าง ๆ ที่มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางของสังคม ทั้งนี้ การเมืองอาจอยู่ในรูปแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของอำนาจในแต่ละประเทศ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2538) ได้กล่าวว่า อำนาจทางการเมืองคืออำนาจที่ประชาชนเป็นเจ้าของ โดยประชาชนมีสิทธิในการกำหนดและใช้สิทธิอำนาจอธิปไตย การใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับการอนุมัติจากประชาชนและต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อประโยชน์สูงสุด การเมืองมีความหมายหลากหลายตามประสบการณ์และความเข้าใจของแต่ละบุคคล บุคคลที่เติบโตในสังคมที่มีอำนาจนิยมอาจมองการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นปกครอง ขณะที่ผู้ที่เติบโตในสังคมประชาธิปไตยอาจมองการเมืองเป็นเรื่องของประชาชน นักปราชญ์อย่าง Plato ได้ให้ความหมายของการเมืองว่าเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในนครรัฐ รวมถึงการบัญญัติกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เพื่อจัดสรรหน้าที่และสวัสดิการให้แก่สมาชิกในสังคม การเมืองจึงเกี่ยวข้องกับอำนาจของรัฐซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองและการบริหารจัดการภายในสังคมให้เกิดความสงบสุข

ประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เพราะประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออก รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมชุมนุม การแสดงความคิดเห็น หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรสาธารณะ ถือเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย ที่ช่วยสร้างความชอบธรรมและความโปร่งใสให้กับการปกครอง เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมมาก รัฐบาลจะต้องรับ

ฟังและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น ส่งผลให้การบริหารประเทศมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากขึ้น สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2538) ให้ความหมายของประชาธิปไตย ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปใจความได้ว่า ประชาธิปไตยเน้นการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยให้ประชาชนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การตัดสินใจทางการเมืองจึงต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นหลัก

การพัฒนา

การพัฒนาในบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กระบวนการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เน้นให้ประชาชนมีบทบาทและเสียงในการตัดสินใจทางการเมืองอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วยส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบของรัฐบาล และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น รัฐบาลจะได้รับข้อมูลและข้อเสนอแนะที่หลากหลาย ทำให้นโยบายสาธารณะตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและทั่วถึง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความผูกพันของประชาชนต่อการพัฒนา ซึ่งส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมและความสมานฉันท์ในระยะยาว สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2537) ได้กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนา ซึ่งสรุปใจความได้ว่า การเปลี่ยนแปลงสังคมในเชิงคุณภาพหมายถึงการเกิดคุณลักษณะใหม่ในสังคมจากการพัฒนาและสร้างสรรค์ภายในระบบ ซึ่งนำไปสู่การขยายตัวและความทันสมัย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากโครงสร้างดั้งเดิมไปสู่สังคมที่ทันสมัยมากขึ้น การปฏิรูปเป็นกระบวนการที่ปรับปรุงบทบาท กิจกรรม โครงสร้าง หรือหน้าที่ของระบบเดิมให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การพัฒนาทางการเมืองคือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและกิจกรรมทางการเมือง เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นความเสมอภาคในการใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเสมอภาคนี้นำไปสู่อำนาจอธิปไตยที่แท้จริง และส่งผลให้เกิดความยุติธรรมในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการและการพัฒนาตนเองและประเทศชาติอย่างเท่าเทียมกัน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2538)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การที่ประชาชนแสดงออกถึงความสนใจและมีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมชุมนุม หรือกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ที่ช่วยให้ประชาชนมีอิทธิพลต่อการบริหารประเทศและการกำหนดนโยบายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย เพราะช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาล และเป็นกลไกในการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ระบบการเมืองจะโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ดียิ่งขึ้น สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2538) ได้กล่าวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปใจความได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดความเป็นประชาธิปไตยของสังคม สังคมที่มีประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงจะสะท้อนถึงระดับความเป็นประชาธิปไตยที่สูง ในขณะที่สังคมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำจะบ่งชี้ถึงความเป็นประชาธิปไตยที่ต่ำ ดังนั้น การพิจารณาระดับความเป็นประชาธิปไตยของสังคมสามารถทำได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในสังคมนั้น สุจิต บุญบงการ (2537) ได้กล่าวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปใจความได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศไทยเริ่มต้นจากการเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นผลจากการนำเสนอของคณะปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ไม่ใช่จากการเรียกร้องของมวลชนในขณะนั้น เพราะประชาชนยังขาดความรู้และความตื่นตัวทางการเมืองอย่างมาก ต่อมาในเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ประชาชนร่วมกับนักศึกษาต่อต้านการปกครอง

ของรัฐบาล จนทำให้การปกครองของผู้นำถูกโค่นล้มลง หลังจากนั้นในระยะเวลา 3 ปี ประชาชนเริ่มมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น โดยการจัดตั้งพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ พร้อมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การประท้วงและการชุมนุมคัดค้านการดำเนินงานของรัฐบาล

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องของความร่วมมือร่วมใจทางการเมืองนั้นถือเป็นแกนหลักของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสังคมผ่านการตัดสินใจทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือการเป็นสมาชิกในองค์กรภาคประชาชน การแสดงออกเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ของความตื่นตัวและความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองที่ประชาชนมีต่อสังคมและประเทศชาติ การเมืองในบริบทนี้ไม่ใช่เพียงเรื่องของผู้มีอำนาจในการปกครองเท่านั้น แต่คือกระบวนการบริหารจัดการอำนาจและทรัพยากรในสังคมที่ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วม การเมืองเกี่ยวข้องกับทั้งรัฐ ประชาชน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนดทิศทางของประเทศ การมีส่วนร่วมจึงเป็นสะพานเชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐ และเป็นตัวกำหนดความชอบธรรมของอำนาจรัฐที่แท้จริง

ประชาธิปไตยเป็นระบบที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและตัดสินใจ การที่ประชาชนสามารถมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ไม่เพียงแต่ช่วยให้รัฐบาลมีความโปร่งใสและรับผิดชอบต่อประชาชนเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจึงต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กว้างขวางและจริงจัง เมื่อพิจารณาในมิติของการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาชนที่มีบทบาทในการเสนอความคิดเห็นและตรวจสอบนโยบายจะทำให้รัฐบาลสามารถจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคมได้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้สึกเป็นเจ้าของในการพัฒนาและการมีส่วนร่วมยังส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม และสร้างความผูกพันที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชนกับรัฐ ซึ่งในสังคมไทย การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีพัฒนาการจากอดีตที่ประชาชนยังขาดความรู้และความตื่นตัว จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์สำคัญที่กระตุ้นให้ประชาชนเริ่มมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น การจัดตั้งพรรคการเมือง การชุมนุม และการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของรัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในสังคม

สุดท้ายนี้ ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังสามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดความเป็นประชาธิปไตยของสังคมได้อย่างชัดเจน สังคมที่มีการมีส่วนร่วมสูงย่อมแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทางการเมืองและสังคม ขณะที่สังคมที่ขาดการมีส่วนร่วมย่อมสะท้อนถึงข้อจำกัดในโครงสร้างอำนาจและสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมืองจึงเป็นภารกิจสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มั่นคงและพัฒนาอย่างทั่วถึง

แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลสื่อ

แนวคิดและทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร

ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory) คือ การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการส่งและรับสารระหว่างผู้ส่งสาร (Sender) และผู้รับสาร (Receiver) โดยมีการแปลความหมาย (Encoding) และการถอดรหัสสาร (Decoding) เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน กระบวนการนี้สามารถอธิบายได้ด้วยแบบจำลอง SMCR ของ David K. Bero. (1960). ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน ได้แก่ ผู้ส่ง (Source), สาร

(Message), ช่องทาง (Channel), และผู้รับ (Receiver) โดยแต่ละส่วนมีบทบาทสำคัญในการทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วย

1) ผู้ส่ง (Source) ผู้ส่งสารต้องมีทักษะและความชำนาญในการสื่อสาร เพื่อให้สามารถเข้ารหัส (Encode) สารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยการส่งสารจะต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจนและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสาร ซึ่งจะช่วยให้สารนั้นมีประสิทธิภาพในการสื่อสารและสามารถสร้างความเข้าใจที่ดีได้

2) ข้อมูลข่าวสาร (Message) สารคือข้อมูลที่ผู้ส่งต้องการสื่อสาร ซึ่งอาจประกอบด้วยเนื้อหา, สัญลักษณ์, และวิธีการส่งสารต่าง ๆ โดยสารต้องเหมาะสมกับบริบทและจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร

3) ช่องทางในการส่ง (Channel) ช่องทางคือวิธีการที่สารถูกส่งผ่านไปยังผู้รับ โดยอาจใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าหรือบางส่วน เช่น การพูด, การเขียน, หรือการใช้สื่อดิจิทัล ช่องทางที่เหมาะสมจะช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ผู้รับ (Receive) ผู้รับสารต้องมีทักษะในการถอดรหัส (Decode) สารอย่างถูกต้อง โดยผู้รับต้องมีความรู้และทัศนคติที่คล้ายคลึงกับผู้ส่ง เพื่อให้การสื่อสารเกิดผลดี การเข้าใจสารจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้รับสามารถตีความสารตามของผู้ส่งตั้งใจ

บทสรุป

ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ที่เปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงง่าย รวดเร็ว และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตใหม่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในยุคดิจิทัล ขณะเดียวกันสื่อดั้งเดิมอย่างโทรทัศน์และวิทยุ ยังคงมีบทบาทในการสร้างความน่าเชื่อถือ และสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนในวงกว้าง การวิจัยเน้นถึงบทบาทของการสื่อสารทางการเมืองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐกับประชาชน และมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการลงคะแนนเสียง การแสดงความคิดเห็น หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับชีวิตประจำวันของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อ การเปิดรับข่าวสาร และช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งล้วนส่งผลต่อทัศนคติ พฤติกรรม และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษายังสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของบางกลุ่มประชาชน รวมถึงข้อจำกัดของสื่อบางประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ ที่เข้าถึงได้ยากในกลุ่มเยาวชน ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการส่งเสริมให้เกิดการใช้สื่ออย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชนได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น จากข้อค้นพบข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์การสื่อสาร รวมถึงการส่งเสริมความตื่นตัวทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการควบคู่กันอย่างจริงจัง เพื่อสร้างพลเมืองที่มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย และพร้อมมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ และรับผิดชอบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองอย่างยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2561). *การเมืองไทยกับประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เทศบาลนครรังสิต. (2565). ข้อมูลประชากรในเขตเทศบาล. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2568, จาก https://www.rangsit.org/New/index.php/th/2014-11-07-07-51-09/normal-data/2014-11-03-07-37-35?utm_source=chatgpt.com
- สมบัติ อารังธวงค์. (2538). *การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์* อันดับที่ 56. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุจิต บุญบงการ. (2537). *การพัฒนาทางการเมือง : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2537). *การสื่อสารกับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เจียรสนอง. (2563). การสื่อสารการเมืองในยุคดิจิทัล. *วารสารนิเทศศาสตร์*. 15(2), 45-60.
- Almond A. Gabriel and Powell G. Bingham. (1978). *Comparative Politics Today: A World View*. New York: Harper Collins.
- Castells, M. (2007). Communication, power and counter-power in the network society. *International Journal of Communication*. 1, 238–266.
- David K. Bero. (1960). *The Process of Communication; an Introduction to Theory and Practice*. San Francisco: Rinehart Press.
- Habermas, J. (1989). *The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society*. MIT Press.
- Louw, E. (2005). *The media and political process*. Sage Publications.
- McNair, B. (2011). *An Introduction to Political Communication*. (5th ed.). Routledge.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory*. (6th ed.). SAGE Publications.
- Norris, P. (2000). *A Virtuous Circle: Political Communications in Postindustrial Societies*. Cambridge University Press.